

Rekabet Kurumu Başkanlığından,

REKABET KURULU KARARI

Dosya Sayısı : 2004-1-82 (Özelleştirme Nihai Bildirim)
Karar Sayısı : 04-56/761-191
Karar Tarihi : 19.8.2004

10 **A. TOPLANTIYA KATILAN ÜYELER**

Başkan : Mustafa PARLAK
Üyeler : Tuncay SONGÖR, A. Ersan GÖKMEN, Murat GENCER,
Prof. Dr. Zühtü AYTAÇ, Prof. Dr. Nurettin KALDIRIMCI,
M. Sıraç ASLAN, Süreyya ÇAKIN

B. RAPORTÖRLER : M.Ömür PAŞAOĞLU, Mert KARAMUSTAFAOĞLU

20 **C. BİLDİRİMDE BULUNAN** : - T.C. Başbakanlık Özelleştirme İdaresi Başkanlığı

D. TARAFLAR : - T.C. Başbakanlık Özelleştirme İdaresi Başkanlığı
Ziya Gökalp Cad. No:80 Kurtuluş-Ankara

- Aksu Madencilik Sanayi ve Ticaret A.Ş.
İller Sok. No:5 Tandoğan-Ankara

- Özdoğu İnşaat ve Ticaret Ltd. Şti.
Sancak Mah. 15. Cad. 294. Sok. No:14 Çankaya-Ankara

30 - Cihan Maden ve Metal Ürünleri Tic. Nak. Ltd. Şti.
Barbaros Mah. Halk Cad. No:65 34746
Yenisahra-Kadıköy-İstanbul

- Mehmet TUTAL
Büyükdere Cad. Maya Akar Center B Blok Kat:19
No:73 Esentepe-Şişli-İstanbul

40 **E. DOSYA KONUSU: Eti Elektrometalurji A.Ş.'nin blok satış yöntemiyle devredilmesine izin verilmesi talebi.**

F. DOSYA EVRELERİ: Kurum kayıtlarına 10.6.2002 tarih ve 2572 sayı ile giren Özelleştirme İdaresi Başkanlığı'nın ön bildiriminde, Eti Elektrometalurji A.Ş.'nin blok satışına ilişkin olarak, 1998/4 sayılı Özelleştirme Yoluyla Devralmaların Hukuki Geçerlilik Kazanabilmeleri İçin Rekabet Kurumu'na yapılacak Ön Bildirimlerde ve İzin Başvurularında Takip Edilecek Usul ve Esaslar Hakkında Tebliğ'in 4. maddesi uyarınca Rekabet Kurulu'nun görüşü talep edilmiştir.

50 Bunun üzerine, 15.7.2002 tarih, 1562 sayılı Mesleki Daire görüşü ile 25.7.2002 tarih, 3311 sayı ile intikal eden Özelleştirme İdaresi Başkanlığı'nın görüşleri dikkate alınarak, 1.8.2002 tarih ve 02-46/560-M sayılı karar ile konuya ilişkin Rekabet Kurulu Görüşü oluşturulmuş ve 6.8.2002 tarih, 1737 sayı ile anılan İdare'ye bildirilmiştir.

60 Kurum kayıtlarına 5.8.2004 tarih, 4338 sayı ile giren izin başvurusu üzerine 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un 7. maddesi ile 1997/1 sayılı Rekabet Kurulu'ndan İzin Alınması Gereken Birleşme ve Devralmalar Hakkında Tebliğ ve 1998/4 sayılı Tebliğ'in ilgili hükümleri uyarınca yapılan inceleme sonucunda düzenlenen 13.8.2004, 2004-1-82/Öİ-04-MÖP sayılı Özelleştirme Nihai Bildirim Raporu, 16.8.2004 tarih, REK.0.05.00.00/167 sayılı Başkanlık önergesi ile 04-56 sayılı Kurul toplantısında görüşülerek karara bağlanmıştır.

G. RAPORTÖRLERİN GÖRÜŞÜ: İlgili raporda; Eti Elektrometalurji A.Ş.'nin İdare'ye ait %100 oranındaki hissesinin dosya kapsamındaki teşebbüslerce devralınması işlemlerine izin verilmesinde bir sakınca olmadığı ifade edilmektedir.

70 **H. İNCELEME VE DEĞERLENDİRME**

H.1. Sektöre ve Eti Elektrometalurji A.Ş.'ye İlişkin Genel Bilgiler

H.1.1. Sektörel Bilgiler

Krom cevheri başlıca metalurji, kimya, refrakter (seramik, tuğla sanayi v.b.) ve döküm sanayinde kullanılan bir madendir.

80 Metalurji sanayinde krom; ferrokrom, ferrosilikokrom, krom bileşikleri, ekzotermik krom katkıları, diğer krom alaşımları ve krom metali şeklinde tüketilmektedir. Metalurji endüstrisinde krom cevherinin en önemli kullanım alanı paslanmaz çelik yapımında kullanılan ferrokrom üretimidir. Krom çeliğe sertlik, kırılma ve darbelere karşı direnç, aşınma ve oksitlenmeye karşı koruma sağlamaktadır.

90 Kromun çeşitli alaşımları, uçak ve gemi sanayinde paslanmayı önleyici özellikleri dolayısıyla, kimya sanayinde sodyum bikromat, kromik asit ve boya hammaddesi yapımında, metal kaplama, deri kaplama, boya maddeleri, seramikler, parlaticı gereçler, katalistler, boyalar, organik sentetikler, konserve yapma ajanları, su işleme, sondaj çamuru ve diğer birçok alanda, ayrıca krom metali yüksek performans alaşımlarda da tüketilir. Kromun süper alaşımları ise yüksek ısıya dayanıklı, türbin motorlarının yapımında kullanılmaktadır.

Dünyada tespit edilen 50'ye yakın krom minerali bilinmekle beraber ekonomik değer taşıyan ve krom yataklarının esasını teşkil eden tek mineral kromittir. Krom cevheri türlerine göre üçe ayrılmaktadır:

- Yüksek Kromlu (Metalurjik) Cevher
- Yüksek Demirli (Kimyasal) Cevher

100 - Yüksek Alüminyumlu (Refrakter) Cevher.

Türkiye'nin kromit cevherleri uluslararası kalitede ve üretime elverişli niteliktedir. Dünya krom rezervi 3,3 milyar ton olup, Güney Afrika Cumhuriyeti 2,4 milyar ton rezerv ile dünyanın en önemli krom üreticisidir. Türkiye potansiyel rezerv açısından 159,6 milyon ton ile % 4,7'lik bir paya sahiptir.

Türkiye'de yıllara göre krom üretimi aşağıdaki gibidir:

Tablo 1- Türkiye'de Yıllara Göre Krom Üretimi

110

Yıl	Üretim(ton)	Kamu Payı(%)
1995	2.080.043	16
1996	1.279.032	27
1997	1.646.413	29
1998	1.440.470	49
1999	1.019.542	53

Ferrokrom, metalurjik işlemler ile zenginleştirilmiş krom cevheridir. İhtiva ettiği karbon miktarına göre düşük karbonlu, orta karbonlu ve yüksek karbonlu ferrokrom olmak üzere üç grupta toplanır.

120 Dünya ferrokrom üretim kapasitesi 4,3 milyon ton olup, en önemli ferrokrom üreticileri Güney Afrika Cumhuriyeti, AB ülkeleri, Çin, Hindistan, Bağımsız Devletler Topluluğu ve Japonya'dır. Türkiye Dünya ferrokrom üretiminin %2,5'ini gerçekleştirmektedir. Türkiye'nin ferrokrom kurulu kapasitesi, 150.000 ton/yıl yüksek karbonlu, 11.500 ton/yıl düşük karbonlu olmak üzere 161.500 tondur.

Dünya ferrokrom üretiminin %70'den fazlası paslanmaz çelik üretiminde kullanılmaktadır. Dolayısıyla ferrokrom piyasası paslanmaz çelik endüstrisindeki faaliyetlere bağlı olarak değişmektedir. 1970'de ABD ve Japonya Dünya ferrokrom üretiminin yaklaşık %45'ini gerçekleştirmekte iken bugün üretimdeki payları %5'in altına düşmüştür. Bu dönemde başta Güney Afrika gibi gelişmekte olan ülkelerdeki ferrokrom üretimi hızla artmıştır.

130 Dünya'da ferrokrom endüstrisindeki bu değişikliklerin yanısıra, tüketilen ferrokrom türünde de değişiklik gözlenmiştir. Son yirmi yıl içerisinde paslanmaz çelik üretimindeki teknolojik gelişmelere paralel olarak yüksek karbon ferrokrom tüketimi hızlı bir şekilde artmıştır.

140 Ferrokrom piyasası bir yandan arz miktarındaki artma ve üreticiler arasındaki yoğun rekabet, diğer yandan paslanmaz çelik üretiminde arza göre yavaş büyümenin etkisi altında bulunmaktadır. 1998 Asya krizi ve buna bağlı olarak ABD çelik sanayinde görülen durgunluk nedeniyle ferrokrom piyasası önemli ölçüde olumsuz yönde etkilenmiştir. Özellikle 1998 yılından itibaren ferrokrom satışlarında karşılaşılan güçlükler büyük ölçüde olumsuz piyasa koşullarından kaynaklanmaktadır.

Türkiye'nin üretici konumunda olduğu ferrokromda, özellikle enerji ve finansman maliyetlerinin yüksek oluşu, ayrıca personel sayısının da fazla olması

nedeniyle maliyetler artmaktadır. Türkiye’de paslanmaz çelik imalatı çok düşük olduğu için üretim ihracata yöneliktir. Bu nedenle dünya konjonktüründeki dalgalanmalar sektörün son derece duyarlı olmasına yol açmaktadır.

150 Dünya piyasalarında ferrokrom, spot ve kontratlı satışlar olmak üzere iki farklı şekilde satılmaktadır. Büyük tüketiciler ihtiyaçlarının büyük bir kısmını kontrata bağlamakta, kalan küçük bir kısmını ise spot olarak temin etmektedir. Kontratlı satış yapabilmek için bir üretici ile bağlantılı olmak ve kesintisiz olarak ürün sağlayabilmek gereklidir. Ferrokromun satış fiyatı alüminyum, altın gibi Londra Metal Borsası’nda belirlenip, Ryan’s Notes ve Metals Week gibi yayınlardaki fiyatlara göre oluşturulmaktadır.

Yurtiçindeki fiyatlandırmada satış fiyatları tespit edilirken dünya pazar fiyatları ve ithal maliyetleri dikkate alınmaktadır.

160 Türkiye’de yüksek karbonlu (YK) ferrokrom Eti Krom A.Ş., düşük karbonlu (DK) ferrokrom ise Eti Elektrometalurji A.Ş. tarafından üretilmektedir. Türkiye’de ferrokrom üretimi yapan özel şirket bulunmamaktadır.

H.1.2. Eti Elektrometalurji A.Ş.

170 Şirketin ana üretim tesisi olan Antalya Elektrometalurji Sanayi İşletmesi, Türk - Fransız ortaklığı olarak ESAŞ Elektrometalurji Sanayi A.Ş. adı altında 13.10.1958 tarihinde kurulmuştur. 1970 yılında şirketin tamamı Etibank tarafından satın alınarak bağlı işletme haline getirilmiştir.

Şirketin diğer bölümü olan Üçköprü Maden İşletmesi ise; Fethiye Göcek yöresinde, 1957 yılında şantiye halinde çalışmaya başlamış, 1963 yılında müesseseye, 1.1.1995 yılında işletmeye dönüştürülmüştür. En son yapılanmada ise Eti Elektrometalurji A.Ş. bünyesine alınmıştır.

180 26.1.1998 tarihli ve 98/10552 sayılı Bakanlar Kurulu kararı ile Etibank Genel Müdürlüğü, Eti Holding A.Ş. adıyla iktisadi devlet teşekkülü şeklinde teşkilatlandırılmış, Etibank’a ait işletmelerin daha etkin bir şekilde yürütülebilmesi ve organizasyonun günümüz şartlarına uygun olarak yapılandırılması amacıyla Eti Elektrometalurji A.Ş. ve Eti Krom A.Ş.’nin de içinde bulunduğu 7 ayrı anonim şirket kurulmuştur. Şirket 4.2.1998 tarih ve 23248 sayılı Resmi Gazete’de yayınlanarak anonim şirket haline getirilmiştir. Eti Elektrometalurji A.Ş. ve Eti Krom A.Ş. Özelleştirme Yüksek Kurulu’nun 10.10.2000 tarihli ve 2000/76 sayılı kararı ile özelleştirme kapsam ve programına alınmıştır.

190 Şirketin ana faaliyet konusu; krom madenleri aramak, işletmek, zenginleştirmek, izabe, rafinaj, v.s. yollarla metal bileşikleri üretmektir. Şirkete ait 12 adet krom, Antalya’da bulunan 4 adet kuvarsit ve bir adet kalker madeni sahasında maden cevheri işletilmekte, madenler zenginleştirilerek ve metalurjik işlemde geçirilerek DK ferrokrom üretilmektedir. Şirkette toplam 5 çeşit mamul ve ara mamul üretilmektedir. Bunların türleri, kapasiteleri ve kapasite kullanım oranları aşağıda sunulmuştur.

Tablo 2- Mamullerin Türleri, Kapasiteleri ve Kapasite Kullanım Oranları

Ürün Türü	Kapasite	Kapasite Kullanım Oranı
Silikoferrokrom	7.300 ton/yıl	%81
DK Ferrokrom	11.500 ton/yıl	%80
Ferrosilisyum	5.000 ton/yıl	Üretim yapılmamakta.
Karpit	36.000 ton/yıl	%36
Söderberg	9.500 ton/yıl	%41

200 - Silikoferrokrom; DK ferrokrom üretiminde kullanılan bir ara mal niteliğindedir. Silikoferrokrom tesisinin yıllık kapasitesi 6.400 ton/yıldır. Eti Elektrometalurji A.Ş.'nin 2003 yılı Silikoferrokrom üretimi 6.715 ton'dur.

210 - DK ferrokrom; vasıflı çelik üretiminde ve döküm sanayinde alaşım elemanı olarak kullanılmaktadır. DK ferrokrom, YK ferrokromdan daha kalitelidir. DK ferrokrom, YK ferrokroma göre paslanmaya, yüksek sıcaklığa ve aşınmaya karşı daha dayanıklıdır. Şirket DK ferrokrom satışından zarar etmektedir. Ferrokrom tesisinde çok küçük bir yatırımla karpit elde edilebilmesi ve ferrokrom fiyatlarının yükselmesi durumunda bir ayda tekrar ferrokrom üretimine geçilebilmesi mümkündür. Eti Elektrometalurji A.Ş. 'nin 2003 yılı DK ferrokrom üretimi 10.790 ton'dur.

- Ferrosilisyum; demir çelik sanayinde oksit giderici, çeliğin dayanıklılığını artırmak için alaşım elemanı olarak, silisyumlu saçların imalinde, yay çeliklerinin imalinde kullanılır. Ancak ekonomik olmadığı için ferrosilisyum üretimi artık yapılmamaktadır.

220 - Karpit, aseliten gazı üretiminde, kalsiyum siyanemid üretiminde ve demir-çelik sanayinde kullanılmaktadır. Eti Elektrometalurji A.Ş.'nin 2003 yılındaki karpit üretimi 13.052 ton'dur.

- Söderberg, elektrometalurji sanayinde ark fırınlarının elektrodlarında kullanılır. Ana hammadeleri kalsine antrasit ve zifttir. Yıllık kapasite 9.500 ton/yıl'dır. Söderberg üretimi Eti Elektrometalurji A.Ş.'nin silikoferrokrom, ferrokrom, ferrosilisyum ve karpit fırınlarının ihtiyaç duyduğu elektrotların ihtiyacını karşılamak için üretilmektedir. 2003 yılında üretim yapılmadığı gibi, 1.043 ton Söderberg iç tüketimde kullanılmıştır. Üretimin bir kısmı da Eti Krom A.Ş. tarafından kullanılmaktadır.

230 Dosya mevcudu bilgilerden, Eti Elektrometalurji A.Ş.'nin DK ferrokrom global pazar payının %3, yurt içi pazar payının yaklaşık %50-55 olduğu anlaşılmaktadır.

H.2. İlgili Pazar

H.2.1. İlgili Ürün Pazarı

Eti Elektrometalurji A.Ş.'nin Antalya ilindeki tesislerinde aşağıda yer verilen toplam 5 çeşit mamul ve ara mamul üretilmektedir: Silikoferrokrom, DK ferrokrom, Ferrosilisyum, Karpit, Söderberg.

240

Dosya mevcudu bilgilerden, bu ürünlerden biri olan ferrosilisyumun, piyasa fiyatlarının çok düşük, maliyetlerin ise çok yüksek olması nedeniyle son iki yıldır üretilmediği anlaşılmaktadır. Silikoferrokrom ise DK ferrokrom üretiminde kullanılan bir hammadde niteliğinde olup, üretilen bu ara mamulün tamamı şirket tarafından tüketilmektedir. Yine şirketin kendi tesislerinde üretilen soderbergin bir kısmı hammadde olarak kullanılmakta, geriye kalanı Eti Krom A.Ş. 'ye satılmaktadır.

250

Eti Elektrometalurji A.Ş.'nin üretimini ve pazarlamasını yaptığı temel ürün DK ferrokrom olup, söz konusu ürün vasıflı çelik üretiminde ve döküm sanayiinde alaşım elemanı olarak kullanılmaktadır. Çeliğe sertlik, kırılma ve darbelere karşı direnç, aşınma ve oksitlenmeye karşı koruma sağlaması nedeniyle metal ve silah sanayisinin çok önemli bir hammaddesi olan ferrokrom, aynı zamanda kimya sanayiinde de (asit ve boya hammaddesi yapımında, deri tabaklama, boya maddeleri, seramik, parlatici gereçler, organik sentetikler vb yapımında) yaygın bir kullanıma sahiptir.

260

Eti Elektrometalurji A.Ş.'nin üretimini ve pazarlamasını yaptığı ikinci nihai ürün karpit ise metal kesim ve kaynaklarında kimyasal sentezlerin başlangıç maddesi olarak, kimya sanayiinde sentetik reçineler yapımında ve demir-çelik sanayiinde oksidasyon amacıyla kullanılmaktadır. Hammaddeleri metalurjik kok ve kireç olan karpit, her iki hammaddenin belirli oranlarda ark fırınlarında ergitilmesi sonucu oluşan reaksiyonlarla elde edilmekte; ark fırınları belirli periyotlarla açılarak sıvı haldeki ürün demir kalıplara boşaltılmakta ve soğuma işlemi tamamlandıktan sonra çeşitli boylarda varillerde satışa sunulmaktadır. Karpit ferrokromdan farklı bir kullanım alanına ve ayrı bir üretim prosesine tabi olmakla birlikte, dosya mevcudu bilgilerden şirketin küçük ve az maliyetli bir yatırım ile ferrokrom tesisinde karpit üretimi yapabileceği ve örneğin ferrokrom fiyatlarının artması halinde bir ayda tekrar ferrokrom üretimine geçebileceği anlaşılmaktadır.

270

Kullanım alanları bakımından birbirinden ayrılan DK Ferrokrom ve Karpit ürünlerinin pazardaki satış fiyatları da aşağıda yer verilen tablolardan görüleceği üzere farklıdır.

Tablo 3- Düşük Karbonlu Ferrokrom Satış Miktar ve Tutarı

Yıllar	İç Satış (\$)			İhracat (\$)		
	Ton	Tutarı	Birim Fiyatı	Ton	Tutarı	Birim Fiyatı
1999	618	827.078	1.388	11.200	9.454.986	844
2000	300	382.092	1.273	6.487	4.676.404	720
2001	1.037	1.067.764	1.029	11.659	10.443.942	895
2002 Nisan	259	284.184	1.097	1.456	1.296.670	890

280

Tablo 4- Karpit Satış Miktar ve Tutarı

Yıllar	İç Satış			Dış Satış		
	Ton	Tutarı (\$)	Birim Fiyatı (\$)	Ton	Tutarı (\$)	Birim Fiyatı (\$)
1999	11.331	5.003.256	441	5.256	1.855.596	353
2000	9.879	4.440.517	449	4.656	1.691.143	363
2001	8.651	3.339.377	386	5.338	2.016.985	377
2002 Nisan	3.191	1.249.181	391	1.361	465.960	320

Yukarıda yer verilen bilgiler çerçevesinde, karpit ile DK ferrokrom arasında bir arz ikamesinin mümkün olduğu, ancak talep ikamesi yönüyle kullanım alanlarının ve fiyatların farklılığı dikkate alındığında her iki ürünün de ayrı pazarlarda değerlendirilmesi gerektiği, bu nedenle ilgili ürün pazarlarının DK Ferrokrom ve Karpit pazarları olarak ele alınmasının yerinde olacağı kanaatine varılmıştır.

- 290 Öte yandan, Eti Elektrometalurji A.Ş. kendisine ait 12 kromit, 4 kuvarsit ve 1 kalker madeninde cevher üretimi yapmaktadır. Cevher üretiminin tamamı ara ve ana ürünlerin imalinde kullanıldığından, söz konusu cevherlerin ayrı birer ürün pazarı kapsamında tanımlanmasına gerek duyulmamıştır. Ancak özelleştirme ile birlikte bu madenlerin işletme hakları da devredileceğinden, söz konusu cevherlere ilişkin olarak da değerlendirme yapılmıştır.

H.2.2. İlgili Coğrafi Pazar

- 300 Yapılan incelemede bölgesel pazarların oluşmasına yol açan herhangi bir unsura rastlanmadığı ve ürünlerin ülke genelinde yaygın olarak ticaretinin yapıldığı dikkate alındığında, ilgili coğrafi pazarın "Türkiye Cumhuriyeti sınırları" olarak ele alınması gerektiği anlaşılmaktadır. Ancak söz konusu ürünlerde gümrük vergisi oranlarının AB ülkeleri için tamamen kalkmış olması, çoğunlukla ithalatın yapıldığı BDT ülkelerine yönelik olarak söz konusu oranların düşük seviyede kalması, özelleştirmeye konu işletmelerin esasen yurtdışındaki rakipleriyle rekabet etmesi, değerlendirmede global pazar şartlarının da göz önüne alınmasını gerektirmektedir.

H.3. İhaleye Katılan Teşebbüslere İlişkin Bilgiler

310

H.3.1. Aksu Madencilik Sanayi ve Ticaret A.Ş. (Aksu)

Aksu, demir ve krom cevheri üretimi ve bazı devlet kuruluşları için dekapaj işleri ile iştigal etmektedir. Ağırlıklı olarak demir sektöründe faaliyet gösteren Aksu, Türkiye toplamına kıyasla çok küçük bir miktar (4244 ton) krom cevheri üretmektedir. Bunun dışında Eti Elektrometalurji A.Ş. ile çakışan bir faaliyet alanı bulunmayan Aksu'nun ortaklık yapısına aşağıda yer verilmiştir.

320

Tablo 5- Aksu'nun Ortaklık Yapısı

Hissedarlar	Hisse oranı
Muzaffer Aksu	% 40
Nafiz Aksu	% 35
Bülent Aksu	% 5
Fatma Aksu	% 5
Solmaz Elvan	% 15

Aksu'nun faaliyetlerinden elde ettiği ciro toplamı 18.120.000.000.000 TL olarak bildirilmiştir.

330

H.3.2. Özdoğu İnşaat ve Ticaret Ltd. Şti. (Özdoğu)

Dosya mevcudu bilgilere göre, Özdoğu'nun ana faaliyet konusunu Türkiye Kömür İşletmeleri Genel Müdürlüğü bünyesinde yapılan dekapaj işleri oluşturmaktadır. Eti Elektrometalurji A.Ş. ile çakışan bir faaliyet alanı bulunmayan Özdoğu'nun ortaklık yapısına aşağıda yer verilmiştir.

Tablo 6- Özdoğu'nun Ortaklık Yapısı

Hissedarlar	Hisse oranı
İsmail Kavak	% 60
Belgüzar Kavak	% 40

340

Şirketin faaliyetlerinden elde ettiği ciro toplamı 12.149.488.137.000 TL olarak bildirilmiştir.

H.3.3. Cihan Maden ve Metal Ürünleri Ticaret Nakliyat Ltd. Şti. (Cihan)

Cihan, Ukrayna ve Rusya'dan yassı çelik ürünleri ithalatı ve bu ülkelere krom, manganez ve manyezit cevherleri ihracatı ile iştigal etmektedir. Teşebbüs, Ukrayna, Rusya, Slovakya, Romanya ve Çin'e yıllık toplam 100.000 ton civarında krom, manganez ve manyezit cevherleri ihraç etmektedir.

350

Dosya mevcudundan, Cihan'ın ferrokrom pazarında faaliyet göstermemekle birlikte, ferrokromun hammaddesi olan krom cevheri konusunda Türkiye'deki önemli ihracatçılardan birisi olduğu anlaşılmaktadır. Anılan teşebbüs 2002 yılında 7.453.051 ABD Doları tutarında (Türkiye'nin 2002 yılındaki toplam krom cevheri ihracaatının %36'sı) ve 2003 yılında ise 5.753.343 ABD Doları tutarında (Türkiye'nin 2003 yılındaki toplam krom cevheri ihracaatının %20,5'i) krom cevheri ihracatı yapmıştır. Cihan, ihraç ettiği krom ve manganez cevherlerinin bir kısmını yurt içindeki çeşitli firmalardan, bir kısmını ise kendisine ait maden yataklarından sağlamaktadır.

360

Cihan ile aynı grupta yer alan teşebbüslerden sadece biri krom cevheri üretimi ile iştigal etmektedir. 2003 yılında faaliyete geçen Cihan Besler Madencilik Metal Nakliyat Ticaret Ltd. Şti. (Cihan Besler Maden) krom madenin çıkarılması ve ticaretinin yapılması amacıyla kurulmuş olup, çıkardığı krom cevherlerini ihracat amacıyla Cihan'a satmaktadır. 2002 yılında Cihan Besler

Maden tarafından ihracı yapılan 90.285 ton krom cevherinin, 421 tonluk¹ kısmının Cihan'ın kendi maden yataklarından elde edildiği anlaşılmaktadır.

370 Cihan'ın faaliyetlerinden elde ettiği ciro toplamı 13.317.596.697.000 TL olarak bildirilmiştir.

H.3.4. Mehmet TUTAL

380 Dosya mevcudu bilgilere göre, Mehmet TUTAL herhangi bir teşebbüsten bağımsız olarak kendi adına ihaleye katılmaktadır. Dosya mevcudundan, Mehmet TUTAL'ın, krom, alüminyum ve demir konularında madencilik ve işletmecilik yapan Euroasia Holding'in genel müdürlüğünü yürüttüğü, bu alandaki kişisel bilgi ve birikimine duyduğu güven ve çalıştığı teşebbüsün Eti Elektrometalurji A.Ş.'nin özelleştirmesi ile ilgilenmemesi nedeniyle ihaleye katıldığı anlaşılmaktadır.

H.4. Yapılan Tespitler ve Hukuki Değerlendirme

390 Dosya mevcudu bilgilerden, Eti Elektrometalurji A.Ş.'nin, 2003 yılı cirosunun 24.957.075.496.000 TL olarak gerçekleştiği, 2001 yılı sonu itibarıyla DK ferrokrom pazarında %55, karpit pazarında ise %85 pazar payına sahip olduğu görülmektedir. Pazar yapısında önemli değişiklikler olmaması nedeniyle teşebbüsün 2003 yılında da ilgili pazarlardaki payını muhafaza ettiği tahmin edilmektedir. Bu çerçevede, 1998/4 sayılı Tebliğ'in 5. maddesinde belirtilen %25'lik pazar payı eşiğinin aşıldığı, bu nedenle işlemin izne tabi olduğu görülmektedir.

400 Eti Elektrometalurji A.Ş. ilgili ürün pazarlarında tek üretici konumundadır. İlgili pazarlarda yüksek pazar paylarına sahip olan işletme de esasen ürettiği DK ferrokromun çok önemli bir bölümünü ihraç etmektedir. Özelleştirme İdaresi Başkanlığı'ndan alınan bilgilere göre, ülkemiz ferrokrom tüketiminin oldukça düşük bir seviyede gerçekleşmesi nedeniyle DK ferrokrom üretiminin %95'i ihraç edilmektedir. Ülkemiz ferrokrom tüketimi, üretim miktarının çok altında kalmasına rağmen, ithalatın payı DK ferrokromda %50 civarındadır. Bu durumun temel nedenleri olarak;

- Ferrokrom ithal fiyatlarının söz konusu işletmelerin satış fiyatlarına göre düşük olması,
- Üretim maliyetlerinin dünyadaki ferrokrom üreticilerine göre yüksek olması,
- Gümrük vergisi oranlarının yıllar itibarıyla giderek düşmesi

gösterilmektedir.

410 AB üyesi ülkelerden ve Türkiye ile serbest ticaret anlaşması imzalayan 11 ülkeden yapılan ithalatlarda gümrük vergisi alınmamakta olup, ithalatın giderek artan miktarlarda yapıldığı BDT ülkelerinden gelen DK ferrokromdan %7, YK ferrokromdan ise %4 oranında gümrük vergisi alınmaktadır.

¹ Cihan'ın 2002 yılında ihraç ettiği toplam krom cevherinin yaklaşık % 0,46'lık bölümü

420 Yurt dışı üreticilerin rekabet baskısının işletmelerin fiyatlama politikasında doğrudan etkisini gösterdiğini belirtmek mümkündür. Dosya mevcudu bilgilere göre, yurt içi satış fiyatlarının tespiti Metal Week ve Ryan' Notes gibi yayınlarda yer alan kotasyonlar dikkate alınarak gerçekleştirilmektedir. Özelleştirmeye konu işletmedeki işçi ve enerji maliyetlerinin yüksekliği dış rekabet gücünü olumsuz olarak etkileyen en önemli unsurlar olarak ortaya çıkmaktadır. Nitekim, Eti Elektrometalurji A.Ş.'nin yıllar itibarıyla faaliyetlerinden zarar ettiği, 2003 yılı dönem zararının 13.155.266.435.000 TL olduğu görülmektedir.

430 Dosya mevcudundan, ihaleye katılan teşebbüslerden hiçbirinin ilgili pazarlarda faaliyet göstermediği, bu teşebbüslerden yalnızca Aksu ve Cihan'ın krom cevheri üretimi ve satışı ile iştigal ettiği anlaşılmaktadır. Bu nedenle ihaleye katılan teşebbüsler bakımından yapılacak değerlendirmenin krom cevheri ve cevherin üretimi ile iştigal eden teşebbüslerle sınırlı tutulması uygun olacaktır.

İstanbul Maden İhracatçılar Birliği'nin 2001² yılı çalışma raporuna göre; nihai ürünlerin temel hammaddesi konumunda olan krom cevherinin ülkemizdeki toplam üretim miktarı 510.000 ton olup, bu miktarın yaklaşık %18'i Eti Elektrometalurji A.Ş., %7'si Eti Krom A.Ş. ve geriye kalan %75'lik bölümü özel teşebbüsler tarafından üretilmektedir.

440 İhaleye katılan teşebbüslerden Aksu'nun 2003 yılı krom cevheri üretiminin 4.244 ton olduğu dikkate alındığında, teşebbüsün krom cevheri üretimindeki payının (yaklaşık binde 8) oldukça sınırlı kaldığı görülmektedir.

440 Dosya mevcudundan, Cihan'ın 2003 yılında 74.171 ton cevheri ihraç ettiği, ihraç edilen cevherin çok büyük bir bölümünün piyasadan toplandığı, 221 tonluk³ bölümünün Cihan'ın kendi yataklarından, 1.723 tonluk⁴ bölümünün ise o sene faaliyete geçen Cihan Besler Maden tarafından üretildiği⁵ anlaşılmaktadır. Cihan'ın ve bağlı şirketlerinin üretim miktarı dikkate alındığında, söz konusu teşebbüsün 510.000 tonluk ülke üretiminin içindeki payı oldukça düşük bir oranda kalmaktadır.

450 Eti Elektrometalurji A.Ş.'nin krom cevheri üretimindeki payının %18, Aksu ve Cihan'ın payının ise oldukça sınırlı kaldığı ve üretici konumunda çok sayıda teşebbüsün pazardaki varlığı göz önüne alındığında, özelleştirme yoluyla yapılacak devir işleminin krom cevheri piyasasında da bir yoğunlaşmaya neden olmayacağı kanaatine varılmıştır.

² Eti Elektrometalurji A.Ş.'nin 2003 yılı verileri bulunmamaktadır. Ancak şirketin pazar payını artırdığı varsayılsa bile, ihaleye katılan teşebbüslerin pazar payları çok düşük olduğundan ilgili pazarda yoğunlaşma yaşanmayacaktır.

³ Cihan Maden'in 2003 yılında ihraç ettiği toplam krom cevherinin yaklaşık % 0,29'luk bölümü

⁴ Cihan Maden'in 2003 yılında ihraç ettiği toplam krom cevherinin yaklaşık % 2'lik bölümü.

⁵ Cihan Besler Maden'in 2003 yılında 2.814 ton'luk üretim yaptığı, bunun 1.723 ton'luk bölümünü ihraç etmek üzere Cihan Maden'e sattığı, kalan kısmının ise stoklarda beklediği belirtilmiştir.

I. SONUÇ

Düzenlenen rapora ve incelenen dosya kapsamına göre; Eti Elektrometalurji A.Ş.'nin Özelleştirme İdaresi Başkanlığı'na ait olan %100 oranındaki hissesinin dosya kapsamındaki teşebbüslerce devralınması işlemine izin verilmesine OYBİRLİĞİ ile karar verilmiştir.

460